

Handläggare
Linus Olsson
Telefon: 0850809312**Till**
Norrmalms stadsdelsnämnd
2019-12-19

Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadsdelsnämnden med anledning av remiss ”Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice. Remissen rör ett förslag om ny modell för objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice. Modellen syftar till att kvalitetssäkra insatserna ledsagning/avlösning och förutsättningar för att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt. I modellen begränsas möjligheterna till anhörganställningar, som bara blir tillåtna om synnerliga skäl föreligger, något som föreslås bedömas av beställande enhetschef. Synnerliga skäl föreligger om den enskildes behov svårligen kan tillgodoses på annat sätt än genom anhörganställning på grund av exempelvis:

- att det krävs ingående kunskaper för att säkerställa att stödet ska kunna ges tryggt och säkert
- att en medicinsk utredning visar på att brukaren har svårigheter med att ta in nya personal.

Inga begränsningar vad gäller objektanställningar föreslås.

Förvaltningen ser positivt på de föreslagna förändringarna i användandet av anhörganställningar.

Bakgrund

I stadens budget år 2017 fick socialnämnden i uppdrag att utreda objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I utredningen konstaterades fler brister gällande insyn, dokumentation och uppföljning i ärenden där anhöriga var anställda jämfört med övriga ärenden. Vidare konstaterades att möjligheten

att framföra klagomål var begränsad och att arbetsmetoderna var otydliga.

Utifrån resultatet av utredningen har socialnämnden arbetat fram den modell som beskrivs i kommunstyrelsens remiss. Modellen begränsar användandet av anhörganställningar inom ledsagarservice/ledsagning samt avlösarservice/avlösning, för att så komma till rätta med bristerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på socialtjänstavdelningen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadsdelsnämnden med anledning av remiss ”Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice. Remissen rör ett förslag om ny modell för objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice.

Modellen har arbetats fram av socialförvaltningen. I arbetet med modellen har definitionen av anhörganställning hämtats från utredningen som gjorts av äldreförvaltningen gällande anhörig- och objektanställningar inom hemtjänsten. Vissa justeringar har gjorts för att passa aktuell insats.

Följande definition har använts:

- Anhörganställningar innebär att brukarens förälder, barn eller andra släktingar anställs för att utföra insatser för den enskilde. Det är inte nödvändigt att de båda delar hushåll.

Förslag på modell för att begränsa anhöriga som anställda

Den föreslagna modellen syftar till att kvalitetssäkra insatserna ledsagning/avlösning och förutsättningar för att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt. Brukarperspektivet beaktas genom att den enskildes synpunkter tydligare kan fångas upp och krav på kompetens i utförandet säkerställer att syftet med insatsen uppnås.

Möjligheten att ha anhöriga som anställda bör utifrån bland annat rättssäkerhet begränsas. Förvaltningen föreslår att följande modell används:

- endast om synnerliga skäl föreligger ska anhöriga som anställda godkännas inom avlösning/ avlösarservice och ledsagning/ ledsagarservice.
- beslut om anställning är normalt en verkställighetsfråga där anställningsbeslutet fattas av arbetsgivaren. Anhöriga ska

som huvudregel inte anställas för att genomföra avlösning/avlösarservice eller ledsagning/ ledsagarservice men sådan anställning kan ske då synnerliga skäl föreligger och den biståndsberättigade har möjlighet att få frågan om att anhörig ska utföra insatsen prövad. Beslut om att brukaren får ha en anhörig som utför insatsen fattas av aktuell beställarenhet.

Prövning sker enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (SoL).
Prövning enligt 4 kap 2 § SoL ska dock alltid föregås av prövning enligt 4 kap. 1 SoL.

I praktiken kan detta leda till att ansökan om att få anhörig som utför insats avslås enligt 4 kap 1 § SoL, eftersom socialtjänstlagen inte innebär att det finns en sådan rättighet för att uppnå skälig levnadsnivå. Ansökan kan däremot beviljas vid prövning enligt 4 kap 2 § SoL om vissa förutsättningar enligt nedan är uppfyllda.

Anställning av anhörig kan godkännas om synnerliga skäl föreligger vilket är en bedömning som görs av enhetschef vid aktuell beställarenhet. Synnerliga skäl föreligger om den enskildes behov svårigen kan tillgodoses på annat sätt än genom anhöriganställning på grund av exempelvis:

- att det krävs ingående kunskaper för att säkerställa att stödet ska kunna ges tryggt och säkert,
- att en medicinsk utredning visar på att brukaren har svårigheter med att ta in ny personal.

Objektanställningar

Definitionen av objektanställningar har hämtats från utredningen som gjorts av äldreförvaltningen gällande anhörig- och objektanställningar inom hemtjänsten. Vissa justeringar har gjorts för att passa aktuell insats.

Följande definition har använts:

- Objektanställningar innebär att en person är anställd för att utföra insatser hos enbart en brukare, och inte åt några andra brukare.

Då utredningen gällande objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice mynnade ut i ett förslag om att begränsa anhöriga som anställda föreslås inte någon begränsning i övrigt i den del som handlar om objektanställningar, det vill säga vid de situationer då den objektanställda inte är anhörig.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på förslaget till ny modell för objekt- och anhöriganställningar och delar bilden att anhöriganställningar kan utgöra ett hinder för kvalitet och rättssäkerhet, eftersom insynen begränsas.

Förvaltningen ser positivt på att undantag kan göras, men endast då synnerliga skäl föreligger. Förvaltningen vill dock lyfta att det är viktigt att den nya modellen inte får som följd att verkställighetshinder uppstår som följd av att rekryteringsmöjligheterna av ledsagare/avlösare begränsas. I dagsläget ser förvaltningen inte några problem att verkställa insatserna och nyttjandet av anhöriganställningar inom stadsdelen uppfattas som lågt, men det är ändå något som är värt att ta i beaktande.

Rådens synpunkter

Norrmalms pensionärsråd har meddelat att de inte har några synpunkter eller invändningar på kommunstyrelsens remiss.

Norrmalms råd för funktionshinderfrågor har behandlat remissen vid sitt sammanträde 2019-11-18 och kommit fram till att man väljer att inte yttra sig angående remissen.

Susanna Halldin Olsson
stadsdelsdirektör

Linus Olsson
Tf avdelningschef

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, stadsdelsdirektör	2019-12-05
Linus Olsson, tf avdelningschef	2019-12-05